

„GAZETA TRANȘILVÂNIEI”
TIPĂRIȘTE:
„BRAȘOVU, piața mare nr. 22
Scrie și defranchează în 10
mes. u. Măsurările nu se re-
țin.
BIBLIOTECA DE REȚINERE:
Brașov, p. piața mare nr. 22
Inserate mai presede în Viena
însoțită Kossuthsches & Volger
Odo Haas), scrie Schick, Alois
Kard (M. D. Has, A. Oppel, J. Don-
sborg în Brașov; A. V. Gold-
berger în Cluj; E. K. E. K. E. K. E. K. E.
în Frankfurt; G. L. D. D. D. D. D. D. D.
în Hamburg; A. Steiner
Prețuri inserțiilor: o serie
garantată pe o colină 6 or.
și 80 or. Imbra pentru a pu-
blicare. Publicați mai dese
după tarif și învoială.
De la me pe pagina III-a o
seră 10 or. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANȘILVÂNIEI

ANUL IV.

„Gazeta” este în fă-care și
laclabile pentru: Ungaria
Pe un an 12 fl., pe se-
luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
PENTRU ROMÂNIA și STRĂINĂȚI:
Pe un an 40 franci, pe se-
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumă la toate oficiile
postale din țară și din ță-
ră și la ad. colectorilor
ADMINISTRAȚIUNEA PENTRU BRAȘOVU:
la administrație, piața mare
nr. 22 etagiul I. pe un an
10 fl., pe sece luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 or. Cu dusul în
casă Pe un an 12 fl., pe
sece luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
în asemblare 6 or. v. a. sau
16 bani.
Acută abonamentele cât
inserțiile sunt a se plăti
tăinte.

Nr. 35.

Brașov, Joi 14 (26) Februarie

1891.

Brașov, 13 Februarie v.

N'a durat mult nici mărirea ministrului de justiție Szilagy, s'erbătorit ca mare reformator atâtu de guvernamental, cât și de opoșional.

Alaltăeri, d-lu Szilagy a trebuit să-și audă în camera deputaților imputările cele mai grave din partea opoșiei, care a provocat erași scene turbulente ca acele, de cari avuse parte fostul ministru-președinte Tisza.

În ședința dela 23 Februarie adecă, continuându-se desbaterea asupra proiectului de lege pentru jurisdicțiunea consulară, contele Apponyi a răspuns ministrului Szilagy, care și-a fost apărat proiectul. Apponyi s'a încercat a dovedi, că totă dialectica cea puternică a ministrului nu ajunge spre a masca „în numele împăratului și regelui” faptul, că după acelu proiect de lege, Ungaria n'are jurisdicțiune de sine stătătoare și că sentințele, ce se vor pronunța „în numele împăratului și regelui” de către tribunalele consulare comune, involvă un atac asupra suveranității statului ungar.

Dér nu atâtu partea acesta a discursului lui Szilagy, cât mai mult partea din urmă, în care a atinsu cõrda idealurilor naționale ale Maghiarilor, a provocat aplausele furtunoșe ale întregii opoșiei și demonstrațiunile în contra lui Szilagy.

Intre altele dișe Apponyi, întorcându-se către guvernamental: „Se înșelă aceia, cari cred, că bóla internă a societății maghiare se pôte vindeca, decă vomu toate idealurile din inima noastră, decă vomu împedeca înflăcărea sentimentului național și vomu numi acesta șovinism, decă pe

terenul celor mai îndreptăite idealuri naționale vomu predica națiunei resignațiune.”

Aceste cuvinte au fost salutate cu frenetice aplause de către cei din stânga și din stânga estremă. Apponyi nu lasă să trecă nici o ocaziune spre a se recomanda ca purtatoru alu aspirațiilor naționale maghiare, ca o mulu situațiunei, și opoșieunei din parte-i nu neglige de a exploata bărbătesce în favorul ei asemenea momente dramatice.

Ministrul Szilagy avu idea nenorocită, de a voi să răspundă imediatu adversarului său. Acesta împrejurare a folosit o opoșieuna și a demonstrat în favoarea lui Apponyi și în contra lui Szilagy.

A trebuit să-și audă ministrul de justiție, că este „renegat”, că mai bine ar fi să tacă, să-și retragă proiectul și altele.

Spre a și câștiga popularitate la Unguri, Apponyi nu se mărginesce numai la aprețierea obiectivă și rece a cestiuilor de drept publicu, ci ațită și încuragează pe față acea direcțiune nenorocită a politice șovinistice maghiare de ađi, care atribuindu-și o putere, ce nu o are, mână orbesc lucrurile spre o catastrofă.

Proteste în contra Kisdedovurilor.

(Telegrame part. ale „Gaz. Trans.”)

Dicio-St.-Mărtin, 24 Februarie (sosită seara la 8 ore). Conferența alegătorilor din comitatul Tërnavei-mici*) convocată pe diua de 25 Februarie, astăđi s'a înterđis prin poliția.

Deeșu, 25 Februarie. Alegătorii români din comitatul Solnocu-Dobeca, adunați în Deeșu 2000,

*) Pașalicul lui Bethlen Gábor.

protesteză solemn în contra legii despre Kisdedovuri. Vorbiri frumoșe, însuflețire la culme. Ținută hotărâtă și s'erbătorăscă.

Adunarea alegătorilor români în Alba-Iulia.

Blașiu, 22 Februarie 1891.

Alegătorii români din cercurile Alba-Iulia; Vințulu de jos, Aiud, Ighiu și Ușoa, convocati de d-nii: Protopopu Tordășanu și avocatul R. Pația, s'au întrunit în 19 Februarie în număr de peste 500 de inși în sala „Otelului Național” din Alba Iulia. A fost multă inteligență adunată și în deosebi din Blașiu, ér maioritatea au format o țărării.

La orele 11 a. m. convocătorul adunării, M. O. d-nu Protopopu Tordășanu, după o scurtă și bine nimerită introducere, în care își arată mulțumirea, că în urma apelului făcut vede prezența unu număr atâtu de frumos de alegători, declară ședința de deschisă și pune la ordine alegerea biroului.

Au fost aleși prin aclamare: Rvdismul d-nu canonicu metropolitanu din Blașiu Dr. Ioan Rațiu de președinte, ér d-ni avocați din Alba-Iulia Rațiu și Munteanu de notari.

Astfel constituitu biroul, presiunțu pune la ordine: discușiunea asupra proiectului de lege pentru asilurile de copii.

Mai întâiu a vorbit referintele comisiunei convocătoare, d-lu avocatul R. Pația. Acesta, prin o cuvântare infocată și bine chibșuită, arată în termin bine simți scopul acestei întruniri și combate din mai multe puncte de vedere proiectul, între dese aprobări din partea alegătorilor.

După acesta vorbi d-lu avocatul Csato din Blașiu, care prin cunoscuta-i oratoriă și de astăđă a sciutu să însuflețescă și să umple inimele celor prezenți cu indignațiune față, de uneltirile îndreptate în contra poporului român.

Motivându proiectul de rezoluțiune arată, că acestu proiect de lege are pronunțate tendințe de maghiarizare, arată primejdioșele lui porniri și combat în modu convingătoru toate punctele de plecare ale proiectului pentru asilele de copii.

Pentru întărirea celor dișe și pentru a arată, că pretensiunile Românilor nu sunt exagerate, ci din contră, fórte mici și fórte drepte, se provocă în fine d-lu oratoru la idolulu maghiarismului, la Ludovicu Kossuth, citându din memoarele aceluia, vol. II, mai multe pasage fórte interesante, în cari se combatu tendințele de maghiarizare.

Amintim numai patru pasage mai remarcabile: Într'unul Kossuth se provocă la primul rege alu Ungariei, la Sf. Ștefan, și susține, că statulu acesta e poliglot și că țaria lui stă în conservarea popoșelor de diferite limbi. În pasagiulu altu 2-lea Kossuth stătorcesce, că administrarea comitatelor se se întâmplă după voința maiorității, dureru numai, că acestu punctu se traduce la noi, specialu în comitatulu Albei inferiore, așa că 90% Români sunt supuși și administrați de celea 10% neromâne. În punctulu 3 pune în prospectu, ca se se înființeze regimente românesce și s'erbescu cu limba de comandă românescă-s'erbescă; și în fine punctulu 4, că după terminarea resbelului; locuitorii Transilvaniei voru avu dreptu în deplină libertate a decide asupra întrebării de uniune cu Ungaria și pentru casul, că se voru declara pentru o Transilvaniă autonomă, aceea li-se va acorda.

După-ce vorbitorulu cu esemple luate din istoria dovedesce, cum toate acelea popoșe, cari prin forță au umblat să desnationalizeze pe popoșele conlocuitoșe au apusut mai nainte de a fi pututu răpi individualitatea altor popoșe, dișe, că chiar și pentru casul, că ar fi deplin comprobatu, cum că fericirea și puterea unui statu se condiționează pe unitatea lui națională, nici în acelu casu nu sunt

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Din istoria munților apusenii.

(Urmarea 18)

Că Bucumanii aru fi făcutu focur în jurulu orașului și aru fi provocat pe Români „să se ducă din oraș și să ia cu sine totu ce pot”, asemenea nu este adevărat. Că Secuii i-aru fi smulsu barba lui Balinth frî de firu, ca să-i prelungească chinurile, este o scornitură; l'am vedutu și eu în acelu timp, avea barbă plină ca și mai nainte. L'am cercetat în areștu mai de multe ori, dér de barbă nu mi-a amintit.

Totu astfel dovedesce și epistola următoare:

B.-Sesa 27 Maiu 1890.

Multu stimat D le Nanașule!

La prețuita scripta-Ve dtto 21 a curentei luue, mă grăbesc a răspunde: cumcă eu nu știu, că Secuii în an. 1848 aru fi smulsu barba lui Popa Balinth, m'a așa ceva nici n'am auditu deși eu pe acelu timp împreună cu familia mea locuim în opidulu Abrud, și ca atare urmăream toți pașii acelor Secui, deci eu avea faimă o consideru numai de o scornitură lipsită de adevér.

Intratele binevoiti a primi espreșiunea distinsei venerațiunii dela alu Spectabilității Vostre

multu stimătoru finu
Iosifu Ciura.

Istoria Secuiloru cu Polecii e prea prea. Cetind eu istoria d-lui Barițiu mi veni aminte, că escesulu între Secui și Poleci s'a început din cauza unui cadet, Salmen, căruia din nebagare de semă i-s'a descărcat arma și că aici în Sibiu se află un Locotenent-colonel Salmen. Aide să-l întreb: nu cumva a cunoscutu el pe acelu cadet și că ore unde l'ași putu afla?

M'am pus și am scrisu d lui Locotenent-colonel Salmen, l'am rugat să-mi dea deslășiri. În diua următoare d-sa mă cercetă în persoană și-mi dișe:

„Eu sunt acelu Salmen, care în véra anului 1848 ca Cadet, am fost în Abrud. Lucrul s'a petrecut în modul următor. Într'una din dișile mă aflam eu, ca comandant la Vardă, unde erau areștați doi domni, unul era Moga Iozsi, pe celalaltu îl credeam că ar fi Accente, dér acum audu dela d-ta că a fostu Popa Balinth. Era un bărbat cu o înfășare plăcută, cu barbă plină frumoșă.” Deodată vine un Secuiu grănițer, nearmat, n'avea nici baioneta și ceru ca să pôte vedu pe cei areștați. Sentinela unu Polon cu numele Hurik, i-a spus că nu este iertat. Secuiulu s'a întorsu și iésă afară, dișându unu „teremtette”. Hurik a înțelesu că „teremtette” nu însemnă: rămăni cu Dumneșu; s'a dus

*) adecă nu era smulsă.

la el și l'a lovit cu pumnulu sub barbă așa încat Secuiulu mușcându și limba, i-s'a umplut gura cu sânge.

Eșindu Secuiulu afară la stradă, unde se aflau mai mulți Secui și vedându-l pe acesta sângerându, au început a face gălgăi. Eu am eșit între ei și i-am înprășiat: dér ei la spatele mele ér se adunau. Așa mă zolem cu ei ca să-i înprășii; dér înzadar. Feciorulu meu de casă — Privatdiener — Marich, creșându-mă în pericolu, a fugit acasă a încărcat pușca mea în locu de glonț, cu tăiatură, mi-a adus'o; asemenea și pușca dânsului.

Atunc i-am provocat pe Secui să se depărteze; cum, cum nu, în acea învâlmășală mi-s'a descărcat pușca și din nefericire, o bucată de tăiatură a nimerit pe Marich (Privatdiener) prin picioru, altă bucată a atinsu peptulu, dér numai pelea unei Române, dela care cumpăram eu în toate dișile cireșe. Femeia avea la peptu un bățel, care își ținea mâna pe peptulu mamei; acestuia asemenea i-a atinsu unu degetu (Streifschuss)

„În diua următoare pe Secui, două companii i-au dus la Câmpeni; Compania noastră s'a dus la Roșia, dér s'a întorsu îndată ce Secuii părășir Abrudul.

Er pe mine m'au dus la Belgrad. Acesta e adevărată stare a lucrului; toate ce mi-ai spus d-ta, că s'ar fi scrisu despre morțea unui Secui; precum și rășunarea Secuiloru, fuga și ascunderea Poleciloru, sunt povești.”

Dumitru Moga, controlor în Câmpeni, fratele lu: Moga Iosif, care era areștat, a mersu într'o di împreună cu tatălu meu la Nemegei, care era membrulu comisiunei investigă ore.

Au cerut, tatălu meu pe Balinth, ér Moga pe fratele său, pe „ohizășă”. Nemegei a refusat și a dișit: „Imhol n'a Varga Katalina által elvetett magcsiraju”.

În corespondența din Abrud, aflătoare în „Organulu Luminării” din 18 Aug. 1848 nu este nici un cuvânt, despre prinderea lui Balinth pe stradă, nici despre smulgerea barbei dânsului; nici despre escesele Secuiloru, să dișe însu, că s'au luat armele dela Români Abruden. Nu știu, n'am auditu; se pôte că dela aceia se fi luat pușcile, cari au fost mestecați în escesulu de crișă; dér toți Români n'au fost desarmați. Români Abruden au fost desarmați în anul 1849 prin Hatvani.

D-lu Barițiu ar fi trebuit să fiă mai precaut, pentru-că mulți din acei ofițeri, cari erau atunci în Abrud, și pe care eu i-am cunoscutu fórte bine, se află și ađi, ca Coloneli și Generali în viață.

Secuii au fost pe acelu timp, escesivi, unde erau sumuțați; dér unde erau lăsați de capulu lor, au dus'o bine cu Români.

În dreptul frații maghiari a pretinde dela națiunile conlocuitoare și în special dela Români, ca aceștia de dragul unui stat ideal unitar maghiar să comită sinuciderea și să se lapede de limba, națiunea, religiunea, moravurile și tradițiunile glorioase ale strămoșilor lor; cu atât mai vârtos nu pot pretinde să o facă acesta de dragul unei utopii, pentru că ce altă, decât utopia este speranța concepută în capetele nutrite de cel mai esulativ și șovinism, că acest stat care de o mie de ani a existat ca stat poliglot, aș, în secolul luminelor, al libertății și al redșteptării naționale, îl vor pute preface în un stat unitar?!

În fine își termină discursul cam în modul următor: Ungaria în scurtă vreme se serbeze milenul existenței sale ca stat. O sărbătoare mare și frumoasă este acesta, pentru că la puține state li s'a dat a pute serba o astfel de sărbătoare; decât însă Maghiarii sunt într'adevăr înflăcărați de iubire de patrie și plini de grije pentru viitorul și fericirea ei, facă ca această memorabilă sărbătoare să fie o zi de bucurie nu numai pentru fii națiunii maghiare, ci și pentru toți fiii acestei patrie; facă după cum le recomandă și marele patriot al lor Kossuth, ca naționalitățile tractate cu iubire, moderațiune și dreptate, să nu se considere de fii vitregi ai acestei patrie, să fie convinși, că în casul acesta o noi dimpreună vor sărbători milenul primă, era cu strănepoții noștri vor sărbători și milenul al doilea al unui stat mare și fericit.

În urmă recomandă viu următorul proiect de rezoluțiune, care fu prezentat de către redactorul foicei „Unirea”, Dr. V. Hossu.

Rezoluțiune.

Avându în vedere:

1) că proiectul de lege despre grădinile și asilele de copii, prin dispozițiunile sale silnice vatemă forte greu dreptul natural, ce-l au părinții de a și crește pruncii după voința lor proprie, carea prin nici o lege omenescă nu se poate restrînge;

2) că proiectul de lege nu prescrie modalitatea cu care părinții au să dovedescă, cumcă pruncii lor sunt bine supravegheați și îngrijiți în casa părintescă, și astfel scutiți de obligămintul de a cerceta asilele de copii; și că în urma acestui defect părinții pot fi espuși la nenumerate sicanări reu-voitoare din partea organelor statului;

3) că proiectul de lege, basat numai pe nise supozițiuni neintemeiate,

impune părinților obligămintul strict de a și crește pruncii prin alții, în contra experienței de toate zilele, care ne învătă, că pruncii nu pot fi mai bine crescuți în brațele unor străine, decât în brațele mamelor lor, cari singure sunt chiamate și provăcute de Dumnezeu cu instinctul natural și însușirile recerute pentru a pute da o creștere bună și firească pruncilor;

4) că proiectul de lege amintită vatemă nu numai art. de lege XLIV din 1868 despre naționalități, care este lege fundamentală în constituțiunea Ungariei și ca atare ar trebui să fie o garanție puternică pentru dezvoltarea diferitelor naționalități din stat, ci totu-odată de dragul unei utopii nesocotes și cele mai elementari principii pedagogice, conformă cărora un prunc nu și poate desvolta mintea și inima în mod firesc, decât numai deca este instruit și educat în limba lui maternă;

5) că ignorându-se în proiectul de lege diferitele limbi ale popoarelor, se calcă în picioare nu numai dreptul inalienabil, ce-l au ele la individualitatea lor națională, ci totu-odată și țintesc la nivelarea totală a diferințelor etnice din statul nostru, care de vecuri este poliglotă;

6) că nu unitatea de limbă, la care țintesc și acest proiect de lege, formeză basă țării și fericirei unui stat, ci unitatea de simțime și aspirațiune în toți cetățenii statului, carea însă numai prin o faptică și leală respectare a tuturor drepturilor, ce compet diferitelor naționalități, și numai prin o administrațiune imparțială, morală și dreptă de sus până jos se poate ajunge;

7) că prin împiedecarea Românilor de a și cultiva limba lor proprie în toate institutele de educațiune și învățămînt, aceia se împiedecă totodată dela cultivarea limbii bisericesc, fără de care toate aședimintele rituale ale bisericilor lor devin nise lucruri neînțelese și astfel se pregătesc calea la instrăinarea lor dela bisericile românesce;

8) că prin eschiderea rugăciunilor rituale ale bisericilor din asilele comunale și de stat, proiectul de lege țintesc la nimicirea credinței încă în cele mai fragede inimi ale pruncilor în cari mamele lor au deșteptat și întărit această credință;

9) că prin sarcinile ce se impun prin acest proiect cetățenilor statului, se agravează fără de lipsă și mai mult starea lor actuală materială, și altocum destul de precară, și astfel se pro-

movază și mai tare emigrațiunea cetățenilor în alte țeri, prin ce puterea statului slăbește din ce în ce mai mult;

10) că asilele obligatorice de copii în loc să devină un mijloc pentru scutirea pruncilor dela morbur și dela morțe, vor deveni din contră nise curbur calde pentru desvoltagea mortalității;

Adunarea alegătorilor români din cercurile *Alba-Iulia*, *Vințulu de jos*, *Aiudă*, *Ighiu* și *Uiora*, folosindu-se de dreptul, ce li-l dau legile țerei, protesteză cu totă țaria în contra proiectului de lege despre grădinile și asilele de copii și și exprimă voința și dorințelor, ca acela să nu devină lege.

După cetirea proiectului de rezoluțiune, care a fost primit cu aplauze și repețite strigări de „protestăm!” Rvdissimul Domn canonic metropolitan *Ioan M. Moldovanu*, prin o vorbire prea frumoasă și ingenioasă, întări și mai mult pe alegători în convingerea, că toate tendințele de maghiarisare sunt țintite numai și numai în contra elementului românesc.

Astfelu a decurs adunarea alegătorilor români din comitatul Albei inferioare, în ordine esemplară, protestându cu bărbăție în contra noului atentat, ce se făuresce în contra iubitei noastre națiuni.

Ună participantă.

CRONICA POLITICĂ.

Crisa ministerială ce a isbuonit în zilele aceste fără de veste în Serbia s'a terminat. — Cu formarea noului minister, care s'a constituit de regență a însărcinat pe *Nicola Pasici*, președintele Scupștinei, care este considerat ca adevăratul conducător al partidei radicale. La început ca inginer în Zoičiar, Pașici, fiind membru al opozițiunii din Scupștină sub regimul liberalu *Ristic* dela 1876—1879, avu a îndura diferite persecuțiuni, ba tu chiar nevoit a se refugia în străinătate. După separarea radicalilor de progresiști, se constituiră radicalii într'un singur partid, a căruia conducere o luă Pașici, în care calitate contribui mult la retragerea radicalilor din Scupștină. În urma rescôlei din 1883 sub *Nicola Cristici*, Pașici fu silit a se refugia și ca emigrant petrecu mai mult timp în România, Bulgaria și mai ales în Rusia, unde elu intră în relațiuni cu cei mai însemnați politicieni ruși din comitetul slav; urmarea a fost politica rusofilă ce a practicat o după reintorcerea lui în țera. Noulu ministru-președinte s'erbescu nu este vreun orator de frunte, nici nu posedă

un talent administrativ deosebit; prin purtarea și temperamentul său liniștit însă scie a câștiga pentru sine și pe contrarii săi.

Noulu ministru s'erbescu s'a constituit astfel: D-l *Nicola Pașici*, președintele consiliului, fără portofoliu; *Gjaja*, interne; *Vuici*, finance; *Gersici*, justiție; *Georgevici*, afaceri străine; *Nicolici*, instrucțiune publică; *Tausanovici*, agricultură; *Velimirovici*, lucrări publice; *Colonelul Miletici*, războiu.

Scopul călătoriei văduvei împăratului Fridericu alu Germaniei, a împărătesei Victoria la Paris s'a făcut precum se crede în Paris cu aprobarea împăratului german, în vederea esposiției de arte în Berlin, pentru care au să fi câștigați artiștii franceși. Ambasadorul Germaniei la Paris a încunoscinițat pe ministrul franceș de esterne d-l Ribot, ca împărătesa văduvă va visita *incognito* Parisul. Până în momentul de față, atată președintele republicei d-l Carnot, cât și ministrul de esterne nu voiesc, ca prin vizita lor să dea călătoriei împărătesei germane alt caracter, decât acela al unui *incognito*, și deca președintele republicei nu va lua singur o altă deciziune, sau nu se va exprima din partea germană o astfel de dorință, se pare, că atată în *Elisem*, cât și în ministerul de esterne sunt decisi a renunța la visite, cari ar da ocaziune opiniunii publice la interpretațiune politică. — În vreme ce împărătesa vizitează pe cei mai de frunte artiști din Paris, face preumblări și petrece atată de bine încât era vorba să amene sederea ei în capitala Francei, liga patriotică și Reșioniștii socialiști facu întruniri și protesteză în contra cesțiunei desarmării și în contra art. 11 din tractul dela Frankfurt La 22 Februaru s'a ținut un meeting, în care au vorbit între alii și deputații bulangiști *Laur* și *Déroulède*, cari ambii și-au arătat indignarea pentru călătoria împărătesei la Paris și pentru participarea artiștilor franceși la esposițiunea din Berlin. Ei terminară discursurile lor, cu strigatul „*Jos cu Germania!*” și provocară pe cei de față a depune corone pe statua picturului căput pentru patriă *Régnaul* și pe statua *Strasburgului*. Publicul isbucni atunci în strigătele de „*Trăiască Alsația-Lotaringia!*” „*Trăiască Franța!*” „*Jos cu Germania!*” S'a luat apoi o rezoluțiune, în care se dice, că Francei cunoscu datorica lor de bunăcuviință față de o femeie, nu se lasă a fi amăgiți însă asupra scopului călătoriei împărătesei, care nu este decât o încercare de apropiere

Țeranu cu țeranu fraternisază. Când i-au dus pe Săci la Cămpeni trei zile și trei nopți au stat îmbrăcați. Se temeau de Cămpenari și Cămpenarii de ei; der vădându ospitalitatea Românilor, s'au înpretinit, de nu era să se mai despartă.

Soiu casuri, că Seciul a tras cu pușca asupra oficerilor săi. Der apoi și-au dat de om.

Regimentul de graniță secuesc, Nr. 14 înființat la anul 1762 transformat la anul 1851 în Regiment de linie Prinz Lichtenstein Nr. 5 ajunse sub comanda Colonelului Mainong, mai târziu General, cumnatul meu, un Francesu din Alsația, generațiunii bătrâne din Sibiu pre bine cunoscut, din timpul când inopantulu batalion de grenadiri, cu căciula de pele de urs, era staționat în Sibiu.

Când îi aușiau Secii numele, se cutremurau.

În scurt timp i-au disciplinat astfel, încât în anul 1852 vădându Maiestatea Sa acest Regiment, l'a distins pe Mainong cu rang de cavaler.

Ajunsu la finea acestui capitol, cetitorului negreșit i-se va impune fără veste întrebarea: Cum se pote ca acelu guvern, care la anul 1847 n'a outezat

să încerce arestarea Varga Catalinei prin armată, un an în urmă a intrat în mijlocul munților apusen numai cu trei, și trei companii de soldați, a arestat pe Prefecții și Tribunii poporului și era să pună mâna pe toți cărătararii? Răspunsul este dat. La anul 1847 întregu poporul din țera, Unguri, Săci, Români etc. se aflau în ajutorul unei mari rescôle, în contra guvernului și a nobilimei; rescôla pe care guvernul era incapabil de a o sugruma. La anul 1848 stergându-se sclăvia, poporul român s'a liniștit, și și căuta de moșiora lui, pe care se vedea stăpân, și nu le mai purta grija foștilor săi asupritori. De sprijinul poporului maghiar și săci, guvernul era sigur.

Etă enigma deslegată; etă cheia la „*cauzele rezervate ale guvernului*”, în anul 1847 și la curagiul dinselui în anul 1848.

(Va urma).

Iosif Sterca-Șalujiu.

Viscolul.

Novelă de Alex. Puskin, trad. de Ucu Paolo (Fine.)

Der mai mult decât delicateța sa, decât conversația sa plăcută, palorea sa interesantă, brațulu său impușcat — mai mult decât toate acestea aștau istorisirile tănărului husar curiositatea și

fantasia ei. Trebuia să și mărturisescă, că el are simpatia pentru ea; probabil că și el de mult observase cu privirea-i ageră și espertă, că lă distinge. Cum se făcu der, că ea încă nu lă văduse la picioarele ei și nu primise declarațiunile lui? Ce lă reținea? Era sfidă, care totdeuna e nedespărțită de amorul adevărat? Era mândria, sau cochetarea unui pețitor viclen? Totul îi era o enigmă. După ce se gândise mult asupra acestui lucru, ajunse în fine la concluziunea, că sfidă ar fi unca cauză și astfelu se decise ca să lă îmbărbăteze, dându-i mai mare atențiune și deca împrejurările vor cere, arătându chiar simpatia.

Ea pregăti o deslegare cu totul neașteptată și așteptă cu neliniște momentul unei declarațiuni romantice. Un secret, nu împorță de ce natură, zace totdeuna cu greutate pe o inimă femeiescă. Tactica Mariei avu rezultatul dorit: cel puținu se adenci Burmin într'o astfelu de visare și ochii săi cei negri erau așintiți cu atata foc asupra tinerei dame încât se părea că a sosit momentul decisiv. Vecinii discutau asupra cununii ca și asupra unui lucru hotărît, și brava Praskovia Petrovna era plină de bucurie, că fiica ei în fine și-a găsit un vrednic ginere.

Odată se dea bătrana damă în odaia ei și amesteca cărțile pentru un *grand' passance*, când etă că intră Burmin și îndată întrebă de Maria.

„Ea este în grădină”, fu răspunsul. „Du-te la densa, vă vou aștepta aici.”

Barmin se duse, er bătrana damă își făcu crucele vădându: „Dee Dumneșu, să se hotărască astăzi.”

Burmin o află pe Maria ședendu la țermul lacului sub o salcă, cu o carte în mână, în haina albă — o adevărată eroină din romanuri! După ce și schimbară primele vorbe de politetă, Maria Gavrilovna opri cu intențiune convorbirea, prin ce însă mări numai perplesiitatea reciprocă, din care pote că i-ar fi putut scăpa numai o declarațiune fără de veste și resolută. Și așa se și întâmplă. Burmin simțindu că nu și mai pote susține situațiunea, mărturisi, că el încă de mult a căutat ocaziunea să i spună tot ce are pe inimă și pentru aceea o rogă să lă asculte cinci minute.

Maria închise cartea și ca semn de învoire își plecă ochii în jos.

„Vă iubesc”, duse Burmin, „vă iubesc cu pasiune — —”

Maria roși și plecă capul și mai tare.

„A fost neprecat din partea mea să mă dau obiceiului — dulcelui obicei,

între Franca și Germania. Toți cei de față s'au îndreptat către piața Concordiei, unde ajungându înaintea statuei Strasburgului, au strigat „Trăiască Alsașia-Lotaringia!

SCRILE DILE.

Audiență. In 23 Februarie n., la 10 ore a. m., Maiestatea Sa a primit în audiență în palatul său din Buda, între alții pe: Escelenta Sa Metropolitul Vancea, pe P. S. L. Episcopii Mihail Pavelu și Victoru Mihalyi.

Alegere de notar. Din comitatul Bihorului ni-se scrie: La postul de notar de cerc în comuna Gurbeghiu au concurat 9 inși; dintre aceștia, 8 au fost de legă ungerescă, er alu 9 lea era Român. Deși unul dintre cei 8 era favoritul fanaticului pretore dela Beiuș, er ceilalți erau favoriții altor domnișori dela putere, totuși cu astă ocaziune nici unul din ei n'a reușit, ci fu ales d-lu Mihai Vaida, fiul preotului român din Husasău. Multă a contribuit la acestă învingere a noastră spiritul de dreptate alu d-lui Györfy, care la diverse ocaziuni a arătat mare bunăvoință față cu poporul nostru, a edificat școlă, a sprijinit biserica ș. a. Prin asemenea fapte, ce-i drept, d-sa nu s'a putut face plăcut înaintea conașionalilor șovinisti, der cu atătu mai mare este iubirea, ce și-a câștigat înaintea poporului nostru, la a căruia aderință poțe conta cu totă siguranța. — *Coresp*

Secțiunea Ligei din Berlin. Cetim în „Românul“ că secretarul comitetului Ligei pentru unitatea Românilor a fost încunosciințat despre întemeierea unei secțiuni a ligei in Berlin prin următorea telegramă: „Inainte! Secțiunea Berlin saluțandă Liga centrală, o urmăz!“

Invitare la petrecerea cu jocu, ce se va arangia de „Reuniunea pompierilor voluntari“ din Săliște la 28 Februarie n. c. in sala cea mare a școlii române din locu. — Venitul curat este pentru fondul reuniunii. Intrarea de familie 1 fl., de persoană 50 cr. Inceputul la 7½ ore sera. Ofertele se voru cuita pe cale publică.

Mișcare maghiară în contra Românilor.

Năcăjiți până în suflet de mișcarea și de protestul bărbătescu al Românilor în contra proiectului de lege despre Kișdedovuri, cei dela „Kolozsvár“ nu mai

sciu ce să începă. După ce cu pumnul au amenințat destul fără ca să se spariă cineva, acuma au venit la ideia de a înscena o contra-demonstrațiune întrebându, că ore nu ar fi bine ca societatea maghiară să pornesă o *contra-mișcare*.

„Ore poțe rămâné — dice Kolozsvár — societatea maghiară neactivă față cu acesta agitațiune întinsă? Ore nu va fi corect, ca și din partea noastră, pe cale socială să se facă ceva spre a paralisa acțiunea acesta în mare parte antipatriotică? Nu ar fi fără scopu deocă maghiarimea ardelună de asemenea și-ar ridica vocea în acestă cestiune. Poțe că ar aduce la unu anumitu rezultat, decă chiar cu prilejul legei despre Kișdedovuri s'ar porni din partea maghiară o *contra-mișcare* față cu ultraistii români, cari acuma dau vedite dovești despre neînfrânarea lor. Credem, că ar produce influințe salutare, decă de pildă s'ar ține în Clușiu o adunare mai mare, in care să ne consultăm asupra unei astfelu de mișcări naționale“.

„Kolozsvár“ accentua la inceputul anului, că pentru a ajunge la o înțelegere Ungurii cu Românii este de lipsă ca de amândou părțile să căutăm tôte mijlocele pentru clarificarea situațiunei. Crede fôia clușiană că pe calea propusă mai sus se va clarifica? Atunc poftescă și facă *contra-mișcare*.

Scire polițienescă.

Avisu posesorilor de câni. Eri dimi-néță a fost ucis lângă porța tîrgului cailor, de inuși stăpânul său, un căne suspectu de bôla de turbare, care mușcase deja mai mulți alți câni. După cercetările făcute s'a constatat, că cănele a fost într'adevăr turbat. In urma acesta căpitănatul orașenescu a dispus în sensul legei veterinare, pe teritoriul orașenescu o strictă contumațiă de câni pe timpu de 40 de zile. In acest interval câni voru poțe fi purtați pe strade numai legați și proveduți cu botnițe.

Apelu.*)

Societatea studenților români din Viena, „România Jună“, dispunendu încă de 800 almanachuri ediția II și 150 ediția I. a decisu reducerea prețului de 2 fl. la minimul de 70 cr.

Tot-odată aducem la cunosciința tuturor societăților române, cari urmărescu vre unu scopu culturalu naționalu, că jumătate din prețulu almanachu-

* Tôte diarele române sunt rugate să binevoescă a reproduce acest apelu.

rilor vîndute, societatea noastră îl cedeză în favorul respectivei societăți. Toți acei binevoitori ai noștri, cari s'ar angagia cu desfacerea unui numărū anumitu de esemplare — nu mai puțin de 20 — voru primi cuvenitul rabatu. In vederea mărețului scopu, ce urmărim rugăm pe P. T. publicu român, să nu ne abdicu nici de astă-dată marinosulu său sprijin.

Adresa: Soc „România Jună“, Viena IX Pelkangasse 15.

Pentru comitetu:

G. Candrea, N. Comșa,
președ. secr.

Literatură.

Poesii, de Mihai de Bonacchi. Bucurescu, libraru editoru: Ig Haimann (Calea Victoriei 74). 1890. — Sub titulu acesta a apărut la Bucurescu o colecțiune de 265 de poesii de Mihai de Bonacchi. Formatu octavu, hârtia de luxu, legatu elegantu și cu gustu.

„Școlă Română“, revistă pedagogică pentru interesele institutelor de învățămentu la Români, și pentru organele lor. Redactoru: Vasile Petri. Anul V. Nr. 4. Cuprinsulu: Istoria bibliocă in școlă elementară. — Cunosciințe din istoria educațiunei și instrucțiunei. — Caracterizarea școlarilor. — O mică însciuțare. Porocu pentru învățator. — Cătră învățătorii Români! — Revista apare in 8, 18 și 28 a fiă-cărei luni. Abonamentulu: pe unu anu 4 fl., pe jum. 2 fl., pe unu pătrarū 1 fl. in Năsud (Naszód).

„Candela“, fôia bisericească literară, apare dată pe lună. Redactoru primaru: Protopresviterulu Artemiu Beraru, redactorulu altu doilea Isidoru Vorobchievici. Anul X. Nr. 1. Sumarul (partea română): Fondulu religionaru gr. or. alu Bucovinei, substratul, formarea, desvoltarea, administrarea și starea lui de față. — Prima scrisore pastorală a episcopului ortodocsu dalmatinu-istrianu Nicodimū. — Cuvântu de anul nou. — Cronică. — Nr. 2. Fondulu religionaru gr. or. alu Bucovinei (urmare). — Catehesele celui între sânti pări-telui nostru Cirilu Archiepiscopulu Ierusalimului. Predică pentru Dumineca lăsatului de carne. — Cronică.

Abonamentulu pe unu anu 4 fl. pe jum. anu 2 fl. pentru România 12 fr. in Cernaui (Bucovina).

Teatru germanu în Brașov.

Aseră s'a reprezentat „Orpheus in der Unterwelt“ una din operele comice cele dintai ale lui I. Offenbach, cari au întemeiatu renumele acestui compositoru. La acestă operetă, in care se parodiază deii din mitologia, lucrulu de căpeteniă suntu musica, cântarea, costumele și decorațiunea. Cătu pentru decorațiunea scenei strimte de aici, este unu capitulu despre care nici că se poțe vorbi. Cos-

tumele au fostu cu multu gustu arangiate. Amintimă dintre ele costumulu Diane, d-ra Minna Lanz, alu Euridice d-ra Cl. Rafael și alu lui Cupido, care era fôrte bine alesu în persoană D-rei Toni Robe. In ce privesce cântările duo cântate de D-ra Clementina Rafael și d-lu Bernhard Seeling in aculu alu treilea, unde imitau bizitul musci a fostu de totu reușite. D-ra Minna Lanz precum și D-na Dworak, cu vocele lor plăcute și puternice au cântat părțile lor cu multu succes. D-nii Koswitz (Orfeu) Pohl (Pluto) Seeling (Joe) și Th. Maennel (Styx) au cântat și au jucat fôrte bravu. Corurile și grupările au fostu multămitore. Unu mare merit pentru reușita operetei a avutu musica orașenescă, care a executat partea musicală cu-o precisiune ce nu lasă nimic de doritu. După uvertură publiculu a aplaudat viu și repetit.

Măne, Joi in 26 Febr. a. c. se va reprezenta piesa „Der Regimentsarzt“ in 4 acte de K. Morré.

DIVERSE.

Dansatoru închiriați. E generala plângerea, că tinerilor din timpul de astăci nu le prea place să danseze și fôrte de multe-ori se întemplă, că la cutare balu să află multe de tineri și cu tôte acestea damele se plâng mult de lipsa de dansator. In fața acestei împrejurări, s'au aflat in Londra nisce întreprindători, cari ori și cui îi pună la dispozițiune dansator pe lângă o anumită chiria. Intre acesti dansator cu chiria potu fi primiți numai tineri destoinici la jocu, compleșanți la maniere și vînjoși la trup. Datorința lor este să jôce tôte nôte, fără a se codi și fără de-a face vre-o deosebire in alegerea persônelor. După cum spunu, acesti dansator închiriați suntu elegantu îmbrăcați, cu lanțuri și cesornice de aur. Înfățisarea lor in baluri nu pare nicidecum bătătoare la ochi, biroulu pentru închirierea de dansator este bine cercetatat de amândou părțile, așa că pe cale acesta sunt prospecte de a câștiga venite frumoșe.

Necrologu. Iuliu Bacoșiu, teologu de cursulu alu IV-lea in Gherla, in urma unei bôle de peptu a răposat la 23 Februarie n. in etate de 23 de ani. S'a înmormântat la 25 Februarie in cimitierulu din Secu.—Fă-i țărina ușor!

Proprietaru:
Dr. Aurel Mureșianu.
Redactoru responsabilu interimalu:
Gregoriu Maloru.

de a vă vedé in tôte ziua, de a vă auđi vorbindu in tôte ziua —“.

Maria își aduse aminte de prima epistolă a lui St. Preux.

„Acum e prea târziu de a mă revolta in contra sorții mele; amintirea d-tale, a scumpei d-tale imaginii va fi in totdeauna de aici înainte bucuria și chinul vieții mele, der o datoriă grea mai am de îndeplinitu—înpăimântătorulu secretu trebuie să ți-lu destăinuiescu, secretulu, care redică între noi stavili nedelăturabile“.

„Totdeuna au esiatat aceste stavili“, îl întrerupse Maria cu vioiciune, „nici-odată nu puteam fi soția d-tale —“.

„Sciu“, răspuse elu cu voce înăbușită, „sciu că odinioară ai iubit, der morțea, unu doliu de trei ani — — scumpa și buna mea Mariă, nu mi răpi celu puțin ultima mângăiere — — cugetulu că ai fostu gata să mă faci pe deplinu fericit, decă nu —“.

„Taci, pentru Dumneșeu, taci, mă chinuiești!“

„Da, o sciu, o simtu, că d-ta ai fi fostu a mea, der — — der sunt cea mai nefericită ființă de sub sóre — sunt căsătoritu!“

Maria se uită uimită la elu.

„Sunt căsătoritu“, repetă Burmin, „sunt deja de 4 ani căsătoritu, și nuscui nici măcaru cine e soția mea, unde se află, că ore o voi mai vedé vreodată!“

„Ce spui!“ strigă Maria. „Ce casu estraordinar! Continuu, mai târziu îți voi istori eu—der te conjură continu!“

„La inceputulu anulu 1812“, dice Burmin, „călătorii grabnicu la Vilna, unde se afla regimentulu meu încuartitatu. Când într'o seră ajunseiu târziu la o stațiune, poruncii repede să pună caii la o sania, când deodată se porni unu viscolu și șeful stațiunei și căraușii mēsfătuiră să mă așteptu; ascultai de sfatul lor, der o neliniște de care nu'mi puteam da sēmă, mă cuprinse; mi se părea, ca și când m'ar fi împinsu ceva înainte. Într'aceea viscolulu urla într'ună, eu însă nu mai așteptaiu, poruncii să pună caii și plecai mai departe deși era viscolu.“

„Vizitiului i veni ideea să treacă prin riu, pentru ca să scurteze drumulu cu trei verste. Deorece însă țermurii riului erau acoperiti de zăpadă, vizitiulu greși locul pe unde se afla drumulu și astfelu ne pomenirăm deodată într'unu ținutu necunoscutu.“

Ventulu sufla încă cu turbare. Atunc zării in depărtare licărindu o lumină și pornirăm într'acolo. Ne apropiarăm de unu sat. In biserica de lemnă, a căreia ușă era deschisă, licărea o lumină. Afară așteptau mai multe sanii și la porța bisericeii se preumblau câte-va persone in susu și in josu.

„Aici, aici!“ strigară mai multe voci. Poruncii vizitiului să măne acolo.

„Dragulu meu“, m' strigă cineva, „ne-ai făcutu să te așteptăm prea multu. Mirésa a leșinat: preotulu nu scie ce să facă, și noi toamai avem de gându să ne întorcem acasă. Der dă-te josu, iute!“

„Tăcendū mă coborii din sania și intraiu in biserica, care era slabu luminată de doué séu trei luminări. O fată tēnără ședea pe o bancă într'unu colțu întunecosu, o altă fată ședea lângă ea și-o frecă la tēmples.“

„Slavă Domnului“, dice acesta din urmă o'ai venit in fine. Erai p'aci să uciți pe Domnișora“.

Acum păși bătrānulu preotū spre mine și mă întrebă:

„Poțesc, să începem?“

„Incepe, începe, părinte“ răspuseiu eu distrasu.

Ridicără pe fată. Nu-mi părea tocmai urită... Ce ușuratate de minte neînțelăsă și neiertată!... Inghenunchiai lângă dinsa înaintea altarului; preotulu se grăbea; trei bărbați și cameriera ei sprijineau pe mirésa și se ocupau numai cu dēnsa. Furăm cununați. „Srutăți-vē“, ne dīseră in urmă. Soția mea își întorse spre mine față ei palidă, tocmai când eram

să o srutū... când ea deodată strigă:

„Ha! nu este elū! Nu este elū!“

După aceste cădū josū fără de sēmțire. Martorii se uitau la mine încremeniți. Mē întorseiu, și părăsi fără nici o rezistență biserica, mă aruncai in sania și strigaiu vizitiului: „Mănu! Mănu!“

„Dumneșeu!“ strigă Maria Gavrilovna, „și d-ta nu scii ce s'a făcutu sērmāna d-tale soția?“

„Nu“, răspuse Burmin, „nu sciu nici măcaru cum se numesce satulu acela, in care m'am cununatū. Nu-mi mai aduoc aminte de stațiunea, din care pornisemū. Și pe atunc dăduiu pasului meu criminalu așa de puțină importanță, încacu după ce părăsi biserica, adurmii in sania, și abia dimișeta mă deșteptaiu, când deja mă apropiam de stațiunea a treia. Servitorulu care mă însoțise până atuncu muri in campania, așa încacu mi-s'a răpitū chiar și speranța, de a descoperi pe aceea, pe care am insultat'o atătu de crudū și care acum e atătu de teribilu rēsbunată!“

„Dumneșeu, Dumneșeu!“ strigă Maria împreunându-și mânilu, „așa-deră D-ta ai fostu! Și nu m'ai recunoscutū?“

Burmin îngălbini — și se aruncă la picioarele ei....

Mersul pieței Brașov

din 25 Februarie a. e. 1891

Table with 2 columns: Item (e.g., cnote romănesci, aur, argint) and Price.

Cursul la bursa de Viena

din 24 Februarie st. n. 1891.

Table with 2 columns: Item (e.g., Benta de aur, Benta de hârtă) and Price.

Nr. 1654—1891.

580,2—2

PUBLICAȚIUNE

referitoare la încassarea taxelor asupra dispensării dela prestarea lucrărilor publice pro 1891.

Conspectele statoririi taxelor asupra dispensării dela prestarea lucrărilor publice statorite pro 1891 pe temeiul preliminarului de spese...

Prețul de dispensare, respective scutire, pentru unu cart cu vite trăgătoare, se statorosece după fiecare vită trăgătoare...

A. Ca posesorii vitelor trăgătoare să plătescă pentru scutit după fiecare vită trăgătoare taxa pentru 2 caré cu vite trăgătoare, așadér 2 fl. v. a.

B. Posesorii de casă și anume: a) Posesorii caselor parterre din lemn, după fiecare casă 2 zile de lucru...

b) Posesorii caselor parterre din cărămidă séu pétră 3 zile de lucru ou mâna à 50 cr. prin urmare 1 fl 50 cr.

c) Posesorii caselor din lemn ou unu etagiu, după fiecare casă 3 zile de lucru ou mâna à 50 cr. prin urmare 1 fl 50.

d) Posesorii caselor din cărămidă séu pétră ou unu etagiu, după fiecare casă 4 zile de lucru ou mâna à 50 cr. prin urmare 2 fl. v. a.

casă 4 zile de lucru ou mâna à 50 cr. prin urmare 2 fl. v. a.

e) Posesorii caselor din cărămidă séu pétră ou 2 etage după fiecare casă 5 zile de lucru ou mâna à 50 cr., prin urmare 2 fl. 50 cr.

f) Posesorii caselor din cărămidă séu pétră ou 3 etage, după fiecare casă 6 zile de lucru ou mâna prin urmare 3 fl.

C. Personele, cari locuesc in case străine, așadérà nu in case proprii, mai departe membrii familiari și qilerii, dela etatea de 18—60 anî, au de a solvi câte o léfă zilnică de 50 cr.

Taxele statorite in modulú indicatú au de a se solvi la cassa oficiului orășenescú de dare in rate, la fiecare pátrárú de anú.

Prescrierea și încassarea se incepe ou 1 Martie a. c.

Dela solvirea acestorú taxe suntú eliberați:

1. Acei, cari n'au ajunsú etatea de 18 anî și acei cari au trecutú peste etatea de 60 de anî.

2. Femeile in genere, din contra nu suntú eliberați membrii familiari, cari tráescú in căsnicia ou ele séu servitorii.

3. Preoții și învățătorii poporali pentru persóna propriá.

4. Persónele militare și membrii lorú familiari.

5. Funcționarii și servitorii de stat, jurisdicționali și comunali pentru persóna lorú propriá.

6. Organele finanțiare, gendarmeria, acei aflători in serviciulú liniei ferate și institutelorú de corecțiune séu penitențiare, pădurarii și păzitorii de câmpú pentru persónele lor.

7. După toți oai erariali nu este de a se solvi tace de scutitá.

Brașovú, 7 Februarie 1891.

Magistratulú orășenescú.

CEASORNICU CU MECHANISMU PENTRU DEȘTEPTATU, Anker, noptea luminătoru, înaltu de 18 centimetri, căsulia de metalu nicelatú.

EMIL MAYER FABRICA DE CEASORNICE Wien, I., Bauernmarkt 12.

Ceasornice cu Cucu, căsulia frumoșu sculptatá, minutarú de osú, cu mecanismu, care bate ceasurile fl. 8.

Lista cu prețurile fabricei pentru totú soiulú de ceasornice de párete și de buzunarú gratis.

Numere singuraticé din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potú cumpéra in tutungeria I. Gross, și in librăria Nicolae Ciurcu.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de statú r. u. valabilú din 1 Octomvre 1890.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, etc.) and train times.